

Original Research

Parenting Values, Good Parents based on Children's Perspective and Ideal Children based on Parent's Perspective: A Qualitative Study

Zohreh Khosravi¹, Leila Cheraghmollaei², Moloud Soleimani³

¹. Professor, Department of Psychology, Faculty of education and psychology, Alzahra University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) z.khosravi@alzahra.ac.ir

². Assistant Professor, Faculty of education and psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

³. Master's degree in clinical psychology Alzahra University, Tehran, Iran.

Background and Purpose

One of the important factors in developing a child's personality and the mental health of parents is parenting beliefs. This kind of beliefs include parents' knowledge about parenting, values, including parents' goals and expectations for child development and their role as good parents in this process (Cheah & Chirkov, 2008; Luster & Okagaki, 2005; Rosenthal & Roer-Strier, 2006). Several factors, such as age, ethnicity, and daily experiences (Scott & Hill, 2003), can cause the formation of these beliefs or influence them, but the most important factors are culture and ethnicity (Cote & Bornstein, 2000).

Various models examine the role of culture in these beliefs. For example, the parent-child context perspective (Bronfenbrenner & Morris, 1998) divides the main contexts of a child's life into three levels: microsystem, mesosystem, and exosystem, and various researchers have investigated the role of each of them in parenting. By dividing societies into individualistic and collectivist ones, various researchers have examined the role of each in parenting beliefs and methods (Greenfield & Cocking, 1994; Yaman et al., 2010).

One of the most comprehensive models is the dynamic model of systemic beliefs (McGillicuddy-De & Sigel, 2002), which examines five levels of parenting beliefs, considering the source of these beliefs. These five levels are:

a) general view of parenting, b) more specific aspects of parents' beliefs such as interpersonal skills, c) moral development, d) cognitive development, e) and the application of these aspects, including direct orders to the child, giving suggestions to the child, questioning and answering the child and managing the child's behavior and how to apply rewards and punishments. Various researchers have investigated the differences of these levels in different cultures.

In addition to the effects that parenting beliefs have on the way children are treated, they can impose much psychological pressure on parents because many parents experience less life satisfaction and more depressive symptoms than couples who do not have children due to the pressure of the beliefs that they are good mothers/fathers (Evenson & Simon, 2005; Umberson et al., 2010).

In addition to parents' beliefs about good parents, children's beliefs about good parents can also play an important role in positive parent-child relationships. There is much evidence that parent-child communication is associated with better mental health, better academic performance, and reduced internalizing and externalizing problems (Wiggins et al., 2009; Molyadi et al., 2016). Good communication with parents is also investigated but there is little research on children's views of a good parent.

Therefore, in this research, due to the importance of the role of parenting beliefs in parents and the lack of consistent research on children's beliefs about parenting, it is attempted to measure children's beliefs in this context in addition to examining the role of parenting beliefs and value systems in Iranian culture. In this regard, the basic research questions are: 1) What are the characteristics of an ideal parent from the point of view of children and an ideal child from the point of view of parents? 2) what are the sources of parental values and beliefs?

Method

The method used in this research is phenomenology. The study population included all parents and children living in Tehran from 1399 to 1400. The sample consisted of 23 parents and children studied by semi-structured interview. The data obtained from the interviews were coded and analyzed.

Findings

The result of coding was 385 primary codes, 65 concepts, 17 categories, and 3 general categories. A good parent class includes 5 main categories including moral and human qualities (sacrifice and self-sacrifice, intimacy and compassion, kindness, trust and honesty, and justice); Providing material and spiritual needs (providing psychological and emotional security, meeting the material needs of the family, unconditional acceptance and love, availability, support); Have appropriate

communication skills (communication skills within the family, communication skills with others); Informed and resourceful (guide and leader, active and up-to-date, flexible, manager and resourceful, teacher, knowledgeable); Is powerful and decisive (having authority, resilient and strong, appropriate encouragement and punishment, unruly behavior).

The ideal child class includes 6 main categories including moral and human qualities (humanity, respect, and politeness, kindness and love, empathy and understanding, modesty and modesty), commitment and responsible (commitment and commitment, responsibility, helper, commitment To principles and norms), independence and endurance (independent and self-reliant, endurance), active and self-respecting (active, hardworking, high self-esteem), adaptation and satisfaction (adaptation, appreciation, and understanding, self-satisfaction, self-satisfaction Parents, others' satisfaction with him), health (physical health, mental health, abstinence from smoking and drugs, healthy sex).

Resource category of parent values includes 6 main categories including lived experience (self-experience, experience of others, childhood), culture and society (cultural issues, economic issues, political issues, social norms, ethnicity), media (social networks, movies, And serials, other media), religion (religious beliefs, values, religious beliefs), education (school and university, books and study, workshops and extracurricular classes), parents (parents 'advice, parents' beliefs, rules, And parental values).

Discussion and Conclusion

The results of this study showed that the values of parenting and being a good parent from the point of view of children indicates that a good parent has appropriate moral and personality traits, meets the material and spiritual needs of the family, has appropriate communication skills, is knowledgeable and resourceful and is strong and decisive.

The next part of the research was devoted to the concept of the ideal child in Iranian culture. The results of the research showed that the ideal child, according to Iranian parents, is a child with appropriate moral and human qualities, such as humanity, respect and politeness, kindness and affection, empathy and understanding, veiling and modesty. The child should also be wealthy, committed and responsible, independent and persevering, active and self-respecting, adaptable and satisfied, and cares about the physical, mental and behavioral health.

The next part of the research was dedicated to the investigation of the sources of parenting knowledge. The results indicated that the

parenting values of parents are derived from their lived experience and their parents' lived experience, as well as being influenced by society's culture, media, religion, and education they have received in this field.

In general, in the formation of the concept of ideal parents, ideal child, and parenting values, the strong role of society's culture is noticeable, and it should be noted that this culture need not necessarily be ancient; rather it can be affected by the medium-term social and economic conditions of the society. Therefore, it seems that redefining these social concepts is necessary, and cultivation according to the social conditions of the society can play a significant role in reducing the mental and emotional problems of families and the growth of parents and Iranian children. In other words, according to the results of the research and the importance of the role of education and media in the formation of parenting values, it is suggested to produce valuable educational and media content and in this way shape parenting values as well as social values.

In general, the role of society's culture is prominent in the formation of the concept of ideal parents, ideal children and parenting values. It should be noted that this culture is not rooted and ancient and can be affected by the medium-term social and economic conditions of the society. Therefore, it seems necessary to redefine these social concepts. Proper culture building according to the social conditions of the society can be effective in reducing the psychological and emotional problems of families. It should also play a significant role in the development of parents and children in society.

Ethical consideration

Compliance with ethical guidelines: This study has been carried out following the ethical codes of human research. At first, the interviewees were contacted and given information about the subject of the interview and the research objectives. They were invited to participate in the interview if they were willing and satisfied. During the conversation, the interviewees were free not to answer any questions they did not want and to end the interview whenever they wanted. Also, the data was used with privacy protection.

Authors' contribution: The first author supervised, conducted interviews, and initially coded the data. The second author was in charge of writing the text, coding data and designing models. The third author was in charge of writing the introduction and preparing the list of article references.

Conflict of interest: This research does not directly or indirectly conflict with legal and real interests.

Acknowledgments: All research participants cooperating with the researcher to collect data are appreciated

References

- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (pp. 993–1028). John Wiley & Sons Inc. [link].
- Cheah, Chrisissa S.L. & Chirkov, Valery. (2008). Parents' personal and cultural beliefs regarding young children: A cross-cultural study of aboriginal and Euro-Canadian mothers. *Journal of cultural psychology*, 39(4):402423. <https://doi.org/10.1177/0022022108318130> [link].
- Cote, Linda R. & Bornstein, Marc H. (2000). Social and Didactic parenting behaviors and beliefs among Japanese American and South American mothers of infants. *Infancy*, 1 (3), 363-374. https://doi.org/10.1207/s15327078in0103_5 [link].
- Evenson, Ranae J. & Simon, Robin W. (2005). Clarifying the relationship between parenthood and depression. *J. Health Soc. Behav.* 46, 341–358. <https://doi.org/10.1177/002214650504600403> [link].
- Greenfield, Patricia M., & Cocking, Rodney R. (Eds.). (1994). *Cross cultural roots of minority child development*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. <https://doi.org/10.4324/9781315806884> [link].
- Luster, Tom & Okagaki, Lynn B. (2005). (2nd ed.) *Parenting: An Ecological Perspective*. New Jersey London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781410613394> [link].
- McGillicuddy-De Lisi, Ann. V. & Sigel, Irving. E. (2002). Parenting Beliefs are Cognitions: The Dynamic Belief Systems Model. In M.H. Bornstein (Ed.). *Handbook of Parenting*. Vol 3. Mahway: New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9781410612137> [link].
- Mulyadi, Seto, Rahardjo, Wahyo, & Basuki, A. Hero. (2016). The role of parent-child relationship, self-esteem, academic self-efficacy to academic stress. *Procedia-social and Behavioral sciences*, 217, 603-608. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.02.063> [link].
- Rosenthal, Miriam. K., & Roer-Strier, Dorit. (2006). "What sort of an adult would you like your child to be?": Mothers' developmental goals in different cultural communities in Israel. *International Journal of Behavioral Development*, 30(6), 517–528. <https://doi.org/10.1177/0165025406072897> [link].

- Scott, David. A. & Hill, J. (2001). Stability and change in parenting beliefs in first-time mothers from the pre-to postnatal period. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 19(2), 105–119.
<https://doi.org/10.1080/02646830125252> [link].
- Umberson, Dabra; Oydrivska, Tetyana; & Reczek, Corinne (2010). Parenthood, childlessness, and well-being: A life course perspective. *Marriage Fam.* 72, 612–629.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00721.x> [link].
- Wiggins, Tamera. L., Sofronoff, Kate., & Sanders, Matthew. R. (2009). Pathways triple P-positive parenting program: Effects on parent-child relationships and child behavior problems. *Family process*, 48(4), 517-530.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2009.01299.x> [link].
- Yaman, A., Mesman, J., van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Linting, M. (2010). Parenting in an individualistic culture with a collectivistic cultural background: The case of Turkish immigrant families with toddlers in the Netherlands. *Journal of Child and Family Studies*, 19(5), 617-628.
<https://doi.org/10.1007/s10826-009-9346y> [link].

ارزش‌های والدگری، والد خوب از منظر فرزندان و فرزند ایده‌آل از منظر والدین: یک مطالعه کیفی

زهرة خسروی^{۱*} ID، لیلا چراغ ملایی^۲ ID، مولود سلیمانی^۳ ID

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۶
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی ارزش‌های والدگری، والد خوب و فرزند ایده‌آل از منظر والدین و فرزندان ایرانی بود. پژوهش حاضر، مطالعه‌ای کیفی از نوع پدیدارشناسی است. جامعه پژوهش شامل کلیه والدین دارای فرزند و فرزندان ساکن تهران در مقطع زمانی سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بوده و نمونه مورد بررسی شامل ۲۳ نفر از والدین و فرزندان بودند که با مصاحبه نیمه ساختار یافته مورد مطالعه قرار گرفتند. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها کدگذاری و تحلیل شد و در نهایت حاصل کدگذاری‌ها ۳۸۵ کد اولیه، ۶۵ مفهوم، ۱۷ مقوله و ۳ طبقه کلی بود. در این مطالعه طبقه والد خوب که شامل ۵ مقوله اصلی برخوردار از صفات اخلاقی و انسانی، تأمین نیازهای مادی و معنوی، برخوردار از مهارت‌های ارتباطی مناسب؛ آگاه و مدبر و مقتدر و قاطع است. طبقه فرزند ایده‌آل، شامل ۶ مقوله اصلی شامل برخوردار از صفات اخلاقی و انسانی، متعهد و مسئولیت‌پذیر، استقلال و استقامت، فعال و باعزت نفس، سازگاری و رضایت، و لامت است. همچنین طبقه منابع خاستگاه‌های والدینی شامل ۶ مقوله اصلی شامل تجربه زیسته، فرهنگ و اجتماع، رسانه، دین و مذهب، آموزش و والدین است. طبق یافته‌های پژوهش حاضر، مادر خوب مادری است که فداکار، از خود گذشته، صمیمی و همدل، مهربان و با محبت باشد و پدر خوب پدری است که صادق و قابل اعتماد باشد و به خانواده و فرزندان خود نیز اعتماد داشته باشد و عدالت را در مورد ایشان به درستی به کار برد. فرزند ایده‌آل از نظر والدین ایرانی فرزندی است که از صفات اخلاقی و انسانی مناسبی برخوردار است، متعهد و مسئولیت‌پذیر، مستقل و با استقامت، فعال و با عزت نفس و سازگار و راضی است و به سلامتی جسمی و روانی و رفتاری خود اهمیت می‌دهد.

نوع مقاله: پژوهشی
 اصیل

واژگان کلیدی

ارزش‌های والدگری، والد خوب، فرزند ایده‌آل، منابع خاستگاه‌های والدینی، ایران.

ارجاع به مقاله:

خسروی، زهرة، چراغ ملایی، لیلا و سلیمانی، مولود. (۱۴۰۲). ارزش‌های والدگری، والد خوب از منظر فرزندان و فرزند ایده‌آل از منظر والدین: یک مطالعه کیفی. *مطالعات زن و خانواده*، ۱۱(۲)، ۱۵۸-۱۹۰. DOI:10.22051/jwfs.2023.40419.2866

^۱. استاد، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

z.khosravi@alzahra.ac.ir

^۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران.

^۳. کارشناسی ارشد، روان‌شناسی بالینی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران.

مقدمه

یکی از عوامل مهم تأثیرگذار در رشد شخصیت کودک و سلامت روان والدین، باورهای والدگری است. این باورها شامل دانش والدین درباره والدگری، ارزش‌ها و باورها، اهداف و انتظارات والدین از رشد کودک و نقش خود به عنوان والد خوب در این فرایند است (چی و چپرو^۱، ۲۰۰۸؛ لاستر و اکاگاک^۲، ۲۰۰۵؛ رزنتال و استریر^۳، ۲۰۰۶). عوامل زیادی از جمله سن، قومیت، تجارب روزمره (اسکات و هیل^۴، ۲۰۰۳) می‌تواند باعث شکل‌گیری این باورها شود یا این باورها را تحت تأثیر قرار دهند اما یکی از مهم‌ترین این عوامل فرهنگ و قومیت است (کوت و برنستاین^۵، ۲۰۰۰).

ادبیات نظری پژوهش

مدل‌های گوناگونی نقش فرهنگ را بر این باورها بررسی می‌کنند. برای مثال دیدگاه بافتی والد-کودک (برانفیر^۶، ۱۹۹۴) بافت‌های اصلی زندگی کودک را به سه سطح میکروسیستم، مزوسیستم، اگزوسیستم تقسیم کرده و پژوهش‌های متنوعی نقش هر یک را در فرزندپروری والدین بررسی کرده‌اند. برای مثال مککویر^۷ و همکاران (۲۰۲۲) با استفاده از این نظریه به بررسی ادراک والدین از بازی فرزندشان در فضای باز می‌پردازد. پات^۸ (۲۰۱۳) روابط خانوادگی مهاجرین را بررسی می‌کند، ژایو و فو^۹ (۲۰۲۰) به بررسی شکل‌گیری تاب‌آوری والدین فرزندان اوتیسم می‌پردازد. پژوهش‌های گوناگونی با تقسیم جوامع به جوامع فردگرا و جمع‌گرا به بررسی نقش هر یک در باورهای والدگری و شیوه فرزندپروری والدین می‌پردازند (گرینفیلد و کوکینگ^{۱۰}، ۱۹۹۴؛ یامن^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۰) یکی از جامع‌ترین این مدل‌ها، مدل پویای باورهای سیستمی^{۱۲} (مک‌گیلاکادی و سیگل^{۱۳}، ۲۰۰۲) است. این مدل ۵ سطح از باورهای والدگری را با در نظر گرفتن منبع ایجادکننده این باورها بررسی می‌کند:

سطح نخست، نگاه عام به فرزندپروری است؛ برای مثال عموم مردم باور دارند که هر اقدامی که به سلامتی و امنیت کودک آسیب بزند اعم از غذا ندادن به کودک، فعالیت جنسی با کودک غیر قابل قبول است (برنیر^{۱۴}، ۲۰۱۶). فلیر و هدگار^{۱۵} (۲۰۱۰) این فرایند را در مدل رشد کودک از طریق شرکت در

¹. Cheah & Chirkov

². Luster & Okagaki

³. Rosenthal & Roer-Strier

⁴. Scott & Hill

⁵. Cote & Bornstein

⁶. Bronfenbrenner

⁷. MacQuarrie

⁸. Paat

⁹. Zhao & Fu

¹⁰. Greenfield & Cocking

¹¹. Yaman

¹². Dynamic belief system

¹³. McGillicuddy-De & Sigel

¹⁴. Breiner

¹⁵. Flear & Hedegaard

نهادهای گوناگون نشان می‌دهد. در رأس این مدل جامعه قرار دارد که در پیوندی دیالکتیکی با فرهنگ‌های موجود در جامعه قرار دارد. هر یک از این فرهنگ‌ها، ارزش‌هایی را ایجاد می‌کنند که هم کودک و هم والدین را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. در مدل هدگارد، کودک از خلال شرکت در نهادهایی مانند مهدکودک، خانواده و مانند آن در معرض این ارزش‌ها قرار گرفته و خود آن‌ها را فعالانه خلق می‌کند.

سطح دوم و سوم جنبه‌های خاص‌تر باورهای والدین است که شامل مهارت‌های بین فردی (سازگاری در مدرسه، خانواده و یادگیری رفتار صحیح اجتماعی)، رشد اخلاقی (صداقت، تشخیص سره از ناسره)، رشد شناختی (برنامه‌ریزی، توانایی تفکر معقول) است. این باورهای خاصتر می‌توانند نحوه رفتار والد با کودک را تحت‌تأثیر قرار دهند. برای مثال از دید والدین ژاپنی کودک خوب، کودکی دارای مهارت‌های بین فردی و از دید والدین استرالیایی کودک خوب کودکی خلاق است در نتیجه والدین استرالیایی به منظور اینکه والد خوبی باشند آزادی بیشتری به کودک می‌دهند و والدین ژاپنی رهنمودیتر عمل می‌کنند (روبین و چانگ^۱، ۲۰۰۵). برخلاف والدین استرالیایی، والدین در آمریکای جنوبی به خاطر ارزشی که در وابستگی اعضای خانواده به هم می‌بینند و به منظور حفظ یکپارچگی خانواده، آزادی کمتری به کودک می‌دهند (پارک و برایل^۲، ۱۹۹۸).

همچنین می‌توان به پژوهش‌های اوبا^۳ (۱۹۹۴) و لیندکر^۴ (۲۰۰۲) اشاره کرد. آن‌ها باورهای والدگری در مهاجرین ژاپنی-آمریکایی و آمریکایی-اروپایی مقایسه کردند و نتیجه پژوهش آن‌ها نشان داد که مادرهای امریکایی - ژاپنی به شایستگی اجتماعی اهمیت بیشتری می‌دهند و در نتیجه بیشتر با فرزندشان تعامل می‌کنند و بالعکس مادران اروپایی امریکایی بر تحقق خود تأکید می‌کنند. بنابراین، در هر یک از این فرهنگ‌ها به واسطه باوری که درباره کودک خوب و والد خوب وجود دارد، والدین برای اینکه والد خوبی باشند به نحوه متفاوتی با کودک رفتار می‌کنند.

در سطح عمیق‌تر مدل باورهای پویا، کاربرد این جنبه‌هاست که شامل دستور مستقیم به کودک، پیشنهاد دادن به کودک، سؤال و جواب از کودک است. می‌توان اشاره به پژوهشی کرد که در آن نحوه گفت و گوی والدین امریکایی و ژاپنی با کودک در مورد غذا خوردن بررسی شده است. والدین امریکایی هنگام غذا دادن به کودک می‌گویند: «خوش حال باش. تو خوش‌بخت‌تر از بچه‌های اتیوپی هستی» در حالی که والدین ژاپنی می‌گویند: «به کشاورزی فکر کن که این برنج را برای تو فراهم کرده. اگر تو این برنج را نخوری او احساس خوبی نخواهد داشت» (روبین و چانگ^۵، ۲۰۱۳). و در نهایت سطح پنجم شامل مدیریت رفتار کودک و نحوه اعمال پاداش و تنبیه است. برای مثال در جوامع کوچک تنبیه و قوانین برای خردسالان و نوپایان ناپسند شمرده می‌شود. در نتیجه والدین به فرزندشان کمک می‌کنند که متوجه

^۱.Rubin & Chung

^۲.Parke & Buriel

^۳.Uba

^۴.Leyendecker

^۵.Rubin & Chung

شود چه چیز درست است و از حواس‌پرتی برای پیش‌گیری انجام رفتار نادرست استفاده می‌کنند (مویستر و راگوف^۱، ۲۰۰۳).

باورهای والدگری علاوه بر تأثیری که بر نحوه رفتار با کودک و ادراک والدین از والد خوب دارند، می‌تواند فشار روانی زیادی بر والد تحمیل کند. چراکه بسیاری از والدین به سبب فشار این باورها مبنی بر اینکه مادر/ پدر خوبی باشند، رضایت زندگی کم‌تر و علایم افسردگی بیشتری نسبت به زوج‌هایی که فرزندی ندارند تجربه می‌کنند (اونسون و سیمون^۲، ۲۰۰۵؛ آمبرسون^۳ و همکاران، ۲۰۱۰). مادر بودن بخش مهمی از زندگی فرد محسوب می‌شود و زنانگی تا حد زیادی با مادر بودن تعریف می‌شود (کریستلر^۴، ۲۰۱۳). مسئولیت‌های اساسی کودک با مادر است و از مادر انتظار می‌رود که نیازهای فرزندش را پیش از خود برطرف کند (لیز^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). برآورده کردن این انتظارات برای اینکه زن خود را مادر خوبی احساس کند، از جامعه تأیید بگیرد و احساس تعلق داشته باشد بسیار مهم است (گانت^۶، ۲۰۰۸؛ برانستر و لروی^۷، ۱۹۹۵). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که والدین مدام نگران قضاوت جامعه در مورد والدگری خود هستند و والدینی که کار می‌کنند یا به این معیارهای اجتماعی دست نمی‌یابند به‌عنوان مادر بد شناخته می‌شوند که فشار روانی زیادی به والد وارد می‌کند (اکیماتو و هیلمن^۸، ۲۰۱۲؛ مرگنروت و هیلمن^۹، ۲۰۱۷).

همان‌طور که اشاره شد باورهای والدین نقش مهمی در چگونگی برخورد آن‌ها با کودک و سلامت روانشان ایفا می‌کند. در واقع والدین در فرهنگ‌های گوناگون بنا به اینکه تا چه حد به معیارهای والد خوب نزدیک یا دور هستند در رشد و عملکرد مطلوب کودکان تأثیر مثبت می‌گذارند (روبین و چانک^{۱۰}، ۲۰۱۳). از این رو، در دهه‌های اخیر نقش باورهای والدین در طراحی پروتکل‌های درمانی اهمیت بیشتری داشته است (برای مثال می‌توان به پروتکل^{۱۱} NIP اشاره کرد).

علاوه بر باورهای والدین درباره والد خوب، باورهای فرزند هم درباره والد خوب می‌تواند نقش مهمی در ارتباط مثبت والد-فرزند داشته باشد. شواهد زیادی مبنی بر اینکه ارتباط والد-فرزند با سلامت روان بهتر، عملکرد تحصیلی بهتر و همچنین کاهش مشکلات درونی‌سازی و برون‌سازی همراه است

¹.Mosier & Rogoff

².Evenson & Simon

³.Umberson

⁴.Christler

⁵.Liss

⁶.Gaunt

⁷.Baumeister & Leary

⁸.Okimoto & Heilman

⁹.Morgenroth & Heilman

¹⁰.Rubin & Chung

¹¹.NOBODY IS PERFECT

(ویگینز^۱ و همکاران، ۲۰۰۹؛ مولیادی^۲ و همکاران، ۲۰۱۶) وجود دارد اما پژوهش‌های کمی درباره دیدگاه فرزندان درباره والد خوب و ارتباط خوب با والدین انجام شده است.

از این رو، در این پژوهش با توجه به اهمیت نقش باور والدگری در والدین و عدم وجود پژوهشی منسجم درباره باورهای فرزندان در مورد والدگری سعی بر این است که علاوه بر بررسی نقش باورها و نظام ارزشی والدگری در فرهنگ ایرانی، باورهای فرزندان در این زمینه نیز سنجیده شده است. در همین راستا، پرسش‌های اساسی پژوهش این است که والد خوب از منظر فرزندان و فرزند ایده‌آل از منظر والدین چه ویژگی‌هایی دارد و خاستگاه‌های والدینی از چه منابعی تغذیه می‌شوند؟

روش‌شناسی پژوهش

طرح پژوهش: پژوهش حاضر مطالعه‌ای کیفی و از نوع پدیدارشناسی است. در این روش کشف معنی یک مفهوم یا پدیده، از دیدگاه افراد متعددی که آن مفهوم یا پدیده را تجربه کرده‌اند پرداخته می‌شود و در واقع ساخت و ایجاد معنی برای تجربه است و از طریق گفتگو با افرادی که آن تجربه را داشته‌اند خلق می‌شود. در واقع هدف اصلی پدیدارشناسی، کاهش تجارب افراد متعدد در مورد پدیده مورد بررسی به سمت یک توصیف بنیادی اساسی در مورد آن پدیده است (کرس ول^۳، ۲۰۰۷).

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه پژوهش شامل تمامی والدین دارای فرزند و فرزندان ایرانی در مقطع زمانی تابستان ۱۳۹۹ تا تابستان ۱۴۰۰ است. انتخاب نمونه در روش کیفی به ندرت احتمالی یا تصادفی است، در عوض تمامی آن هدفمند و مبتنی بر مقصود پژوهش انجام می‌شود. روش نمونه‌گیری هدفمند به معنای انتخاب هدف‌دار نمونه‌های پژوهش جهت دسترسی به اطلاعات مورد نظر در زمینه خاص است که امکان حداکثری درباره پاسخ سؤالات مورد نظر را فراهم می‌سازند. در این پژوهش، نمونه‌ای که اطلاعات حداکثری را برای پژوهشگر فراهم می‌آورد، والدین و فرزندان بودند بعلاوه تلاش شد در انتخاب نمونه مورد نظر تنوع زبان‌ها و خرده فرهنگ‌ها نیز لحاظ شود، به عبارت دیگر والدین و فرزندان از قومیت‌های مختلف ایرانی در نمونه حضور داشتند به عبارت دیگر روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر نمونه‌گیری هدفمند با تغییرات بیشینه^۴ است.

ملاک‌های ورود به این پژوهش برای والدین داشتن حداقل یک فرزند و توانایی صحبت کردن به زبان فارسی بود و برای فرزندان این بود که از زمان تولد بازه زمانی حداقل ۵ ساله را با والدین خود زندگی کرده باشند. ملاک‌های خروج از پژوهش، شامل طلاق والدین از یکدیگر، وجود اختلال روانی در والدین یا فرزندان است. به طور کلی نمونه مورد مطالعه از طبقه متوسط جامعه انتخاب شده و دامنه سنی آن‌ها بین ۲۳ تا ۵۶ سال بوده است.

^۱. Wiggins

^۲. Mulyadi

^۳. Creswell

^۴. Maximum variation

در خصوص حجم نمونه، بر اساس اصل اشباع اقدام شد؛ اشباع نظری زمانی اتفاق می‌افتد که در رابطه با مقوله‌های مورد نظر، هیچ داده جدید و مرتبطی یافت نشود و چنین به نظر آید که رابطه بین مقوله‌ها به خوبی تثبیت شده است. در این پژوهش در کدگذاری ابتدایی ارزش‌های والدگری و فرزند ایده‌آل در مصاحبه ۲۳ حاصل شد.

ابزار و روش گردآوری اطلاعات: در ابتدا سؤالات مصاحبه نیمه ساختار یافته برای ارزیابی ارزش‌های والدگری و فرزند ایده‌آل طراحی شد. همان‌طور که پیشتر نیز اشاره شد مشارکت‌کنندگان در این پژوهش در دو گروه والدین و فرزندان دسته‌بندی شدند. مصاحبه‌کنندگان پس از شرکت در جلسه آموزشی، آموزش دیدند که سؤالات را به گونه‌ای مطرح کنند که برای افراد مصاحبه‌شونده قابل فهم و درک باشد. در ابتدا با افراد مورد مصاحبه تماس گرفته شد و در خصوص موضوع مورد مصاحبه مطلع گشته و در صورت تمایل به مصاحبه دعوت می‌شدند مصاحبه‌ها بنا بر ترجیح مصاحبه‌شوندگان در خانه یا محل کار شرکت‌کنندگان انجام شد و بین ۱۵ دقیقه تا ۶۰ دقیقه به طول انجامید، اگرچه هیچ محدودیت زمانی برای انجام مصاحبه قرار داده نشد. تمامی مصاحبه‌ها با اجازه مصاحبه‌شوندگان ضبط شدند اما دستیاران پژوهش در صورت نیاز مواردی را یادداشت می‌کردند.

سؤالات مصاحبه که از هر دو گروه والدین و فرزندان پرسیده شد، شامل موارد زیر بود:

۱. به نظر شما ویژگی‌های یک والد خوب چیست؟
۲. خاستگاه‌های معیارهای والدگری از نظر شما کدامند؟
۳. به نظر شما ویژگی‌های یک فرزند خوب چیست؟
۴. به نظر شما چه نکات مثبت و منفی در سبک والدگری والدین خودتان وجود داشته است؟
و سؤال زیر تنها از گروه والدین پرسیده شد:
۵. برای فرزند/فرزندان خود چه آرزوهایی دارید؟

پس از پاسخ دادن به هر یک از پرسش‌های فوق، از مصاحبه‌شوندگان درخواست شد تا بخش‌هایی از گفته‌های خود را بیشتر توضیح دهند و با توجه به پاسخ‌های داده شده، پرسش‌های دیگر شکل می‌گرفت و مصاحبه به این شکل ادامه می‌یافت. مصاحبه‌شوندگان مخیر بودند به هر پرسشی که مایل نبودند پاسخ ندهند، مصاحبه را در هر زمان که مایل بودند به پایان برسانند و همچنین اگر موضوعی مدنظرشان بود که تمایل به گفتن آن داشتند، آن را بیان کنند. همچنین تمامی افراد حاضر در این پژوهش موافقت کردند که پس از پیاده‌سازی متن مصاحبه و استخراج تم‌های اولیه، گزارش آماده شده را مطالعه کرده و چنانچه با هر بخش آن موافق نبودند به اطلاع مصاحبه‌گر برسانند. هر مصاحبه از ۱۵ دقیقه (کوتاه‌ترین مصاحبه) تا ۶۰ دقیقه (بلندترین مصاحبه) زمان برد.

پس از انجام مصاحبه‌ها، اطلاعات ضبط شده روی کاغذ پیاده‌سازی شد. برای درک عقاید شرکت‌کنندگان و کسب فهم عمیق‌تری از تجربه آنان، تمام مطالب به دقت خوانده شد و عبارات مهم

حاوی مفاهیم اصلی در مورد والد خوب، فرزند ایده‌آل و منابع خاستگاه‌های والدینی، استخراج شدند. در مرحله بعد معنای هر عبارت مهم استخراج شد. در ادامه کار، معانی فرموله شده در خوشه‌های مضمون‌ها سازماندهی گشته و سپس یک توصیف جامع و کامل تهیه شد (کرس ول، ۲۰۰۷).

در مرحله کدگذاری، مقوله‌های استخراج شده از هر مصاحبه با هم و با مقوله‌های سایر مصاحبه‌ها مقایسه و مقوله‌ها یکپارچه شدند. برای مقوله‌ها در صورت لزوم زیر مقوله‌ها، خصوصیات و ابعاد تعریف شد. در مرحله بعدی مقوله‌ها و ابعاد آن‌ها مقایسه و یکپارچه شده، طبقات نهایی به دست آمدند؛ که گام اول برای استخراج مدل از داده‌هاست. در این مرحله یک اندیشه اصلی استخراج و طبقات، حول آن برای استخراج مدل گسترش یافتند. در نهایت ۶۵ طبقه مفهومی از مقوله‌های موجود به دست آمد که شامل ۲۲ مفهوم و ۵ مقوله اصلی در مورد والد خوب، ۲۳ مفهوم و ۶ مقوله اصلی در خصوص فرزند ایده‌آل از منظر والدین و ۲۰ مفهوم و ۶ مقوله اصلی در رابطه با منابع خاستگاه‌های والدینی استخراج شد.

برای اطمینان از روایی و پایایی پژوهش، پرسش‌های مصاحبه به تأیید چند متخصص رسانده شد. لینکلن و گوبا (۱۹۸۵) در ارزیابی مطالعات کیفی به معیارهای اعتمادپذیری، باورپذیری، اطمینان‌پذیری، انتقال‌پذیری و تصدیق‌پذیری اشاره کردند (فلیک، ۲۰۰۴، ۱۳۸۷). برای دستیابی به این موارد، اقدامات زیر انجام شد: پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و تحلیل مداوم و همراه با گردآوری داده در طول انجام مصاحبه‌ها، بررسی نحوه کدگذاری مصاحبه‌ها توسط متخصصی دیگر برای اطمینان از درستی کدگذاری و سلیقه‌ای نبودن درک محقق از مضمون مصاحبه‌ها. در بیشتر پژوهش‌های کیفی برای دستیابی به اعتمادپذیری بیشتر، محقق نتایج تحلیل خود را به مصاحبه‌شوندگان نشان داده و تأیید می‌گیرد که در این پژوهش هم این روش مورد استفاده قرار گرفت و مشارکت‌کنندگان نتایج را تأیید کردند.

یافته‌ها

الف: استخراج کدها/ویژگی‌های ابتدایی

در کدگذاری ابتدایی ارزش‌های والدگری و فرزند ایده‌آل ایرانی اشباع در مصاحبه ۲۳ حاصل شد. حاصل کدگذاری باز مصاحبه‌ها، استخراج ۶۵ مفهوم و ۱۶ مقوله اصلی بود که در ادامه به تفکیک، مفاهیم ارائه خواهند شد.

ب: توصیف مفاهیم، مقوله‌ها و طبقات

در ادامه تحلیل و مقوله‌بندی توصیف‌های شرکت‌کنندگان در سه قالب والد خوب، فرزند ایده‌آل از منظر والدین و منابع خاستگاه‌های والدینی به تفکیک آورده شده است.

قالب نخست، والد خوب: مفاهیم و مقوله‌های حاصل از توصیف‌های شرکت‌کنندگان در خصوص والد خوب در جدول ۱ نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود برای والد خوب ۵ مقوله

اصلی شامل برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی (فداکاری و از خودگذشتگی، صمیمیت و همدلی، مهربانی و محبت، اعتماد و صداقت، عدالت)؛ تأمین نیازهای مادی و معنوی (تأمین امنیت روانی و عاطفی، تأمین نیازهای مادی خانواده، پذیرش و عشق بی قید و شرط، در دسترس بودن، حمایت‌گری)؛ برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب (مهارت‌های ارتباطی درون خانوادگی، مهارت‌های ارتباطی با دیگران)؛ آگاه و مدیر (راهنما و راهبر، فعال و روزآمد، انعطاف‌پذیر، مدیر و مدبر، آموزگار، آگاه)؛ مقتدر و قاطع (اقتدار داشتن، مقاوم و مستحکم، اعمال تشویق و تنبیه متناسب، رفتار غیرمستبد) شناسایی شدند. در ادامه هریک از مقوله‌ها و مفاهیم به طور مجزا شرح داده شده‌اند.

۲۲ مفهوم استخراج شده از صحبت‌های فرزندان در مورد والد خوب و ۵ مقوله اصلی باور فرزندان در مورد والد خوب را تشکیل می‌دهند:

جدول ۱- مقوله‌ها و مفاهیم والد خوب از منظر فرزندان

برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی
فداکاری و از خودگذشتگی صمیمیت و همدلی مهربانی و محبت اعتماد و صداقت عدالت
تأمین نیازهای مادی و معنوی
تأمین امنیت روانی و عاطفی تأمین نیازهای مادی خانواده پذیرش و عشق بی قید و شرط در دسترس بودن حمایت‌گری
برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب
مهارت‌های ارتباطی درون خانوادگی مهارت‌های ارتباطی با دیگران
آگاه و مدبر
راهنما و راهبر فعال و روزآمد انعطاف‌پذیر مدیر و مدبر آموزگار آگاه
مقتدر و قاطع
اقتدار داشتن مقاوم و مستحکم اعمال تشویق و تنبیه متناسب رفتار غیر مستبد

۱. برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی: فداکاری و از خودگذشتگی، صمیمیت و همدلی، مهربانی و محبت، اعتماد و صداقت و عدالت از جمله مفاهیم اصلی بوده‌اند که مشارکت‌کنندگان در طی مصاحبه‌ها به آن‌ها اشاره کرده‌اند و در مقوله برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی قرار گرفتند. یکی از مشارکت‌کنندگان در رابطه با مهربانی و محبت والدین این‌گونه بیان داشت: "به نظر من والد خوب کسی است که تمام محبتش برای بچه‌اش باشد، محبت فقط پول درآوردن و تأمین مالی نیست، بلکه در جاهای لازم و مکان‌های لازم کنار فرزندشان باشند، از او حمایت کنند و به او آرامش دهند" مشارکت‌کننده دیگری در خصوص اعتماد و صداقت و صمیمیت بیان داشت: "خب این همراهی به شکل وقت گذاشتن با بچه‌ها، بازی کردن با بچه‌ها، همراهشون بودن خودشون نشون میده و اون حس اعتماد متقابل را به وجود آوردن بین خود و بچه ... و صمیمیتی که لازمه باشه بین بچه با پدر و مادرش" و یا در مورد همدلی یکی از مشارکت‌کنندگان این‌گونه بیان کرد: "لازم نیست که همیشه با هم موافق باشن، اما می‌تونن سعی کنن دنیاشونو به دنیای اون فرزند نزدیک کنن". مشارکت‌کننده دیگری داشتن عدالت که از جمله صفات اخلاقی و انسانی یک والد خوب است را این‌گونه توصیف کرد: "به نظر من پدر و مادر نباید هیچ تفاوت و تبعیضی را بین هیچ‌کدام از فرزندان خود و یا فرزندان دختر و پسر خود قائل شوند. چون کوچک‌ترین تفاوت ادراک‌شده توسط فرزندان، باعث ایجاد کینه و خشم در دل آن‌ها می‌شود و این موضوع باعث می‌شود که هم بین خود فرزندان با یکدیگر حسادت و مشاجره به وجود آید و هم بین آن‌ها فاصله بیفتد. همچنین بین فرزندان و والدینشان نیز کینه به وجود می‌آید". شرکت‌کننده دیگری در همین راستا بیان داشت که "به نظر من در وهله اول، پدر و مادر خوب کسانی هستند که فرزندان خود را با یکدیگر و با بقیه مقایسه نکنند و به آن‌ها بفهمانند که هرکسی ارزشی دارد تا عزت نفس آن‌ها بالاتر برود".

نکته جالب توجه در این قسمت تفاوت قائل شدن میان صفات اخلاقی و انسانی در پدر و مادر است. برای مثال یکی از مشارکت‌کننده در مورد مادر خوب بودن این‌گونه شرح می‌دهد: "یک مادر خوب کسی است که از لحاظ ابراز عواطف تمام وقتش را در اختیار بچه‌اش بگذارد، با بچه‌اش صمیمی باشد و همراه او باشد. از بچه‌اش در مورد مشکلاتش پرسد و یک فضای گرم و صمیمی در خانه ایجاد کند" و در مورد پدر خوب بودن می‌گوید: "یک پدر خوب باید در خانواده اقتدار داشته باشد و از تمام اعضای خانواده در تمامی جوانب حمایت کند به همه فرزندان و مادر خانواده از لحاظ عاطفی محبت کند، تمام شرایط خانواده را کنترل کند و در عین حال یک فضای دوستانه برقرار کند. صبور باشد و در مقابل مشکلات کم نیاورد".

در همین راستا، شرکت‌کننده دیگری گفت "یک مادر خوب، کسی است که از زمانی که بچه‌اش به دنیا می‌آید، همیشه و در هر لحظه کنار فرزندش باشد، با فرزندش دوست باشد؛ به صورتی که بچه آن‌قدر با او احساس صمیمیت کند که تمام رازهای خودش و مشکلاتش را به او بگوید تا اینکه آن‌ها را پیش

دیگران مطرح کند." و همان شرکت‌کننده در مورد پدر خوب بودن این مطالب را مطرح کرد " پدر خوب کسی است که هم روی فرزندش اقتدار داشته باشد و در عین حال دوست او باشد ... "

۲. تأمین نیازهای مادی و معنوی: تأمین امنیت روانی و عاطفی، تأمین نیازهای مادی خانواده، پذیرش و عشق بی قید و شرط، در دسترس بودن و حمایت‌گری از جمله مفاهیم اصلی بودند که توسط مشارکت‌کنندگان مطرح گشت و در قالب مقوله اصلی تأمین نیازهای مادی و معنوی قرار گرفت. در همین راستا یکی از شرکت‌کنندگان این‌گونه موضوع را مطرح کرد که: "تمام نیازهای بچه به خوراک و پوشاک باید تأمین شود که کودک هیچ کمبودی را احساس نکند و پیش همسالانش احساس حقارت نکند"

در این زمینه نیز نگاه متفاوتی به انتظار از پدر و انتظار از مادر دیده می‌شود. برای مثال یکی از شرکت‌کنندگان در زمینه وظایف مادر در حوزه تأمین نیازها این‌گونه می‌گوید: "یک مادر خوب کسی است که از لحاظ تغذیه و ابراز عواطف تمام وقتش را در اختیار بچه‌اش بگذارد ... از لحاظ تغذیه تمام امکانات لازم را برای بچه‌اش فراهم کند" و همان شرکت‌کننده در مورد پدر خانواده می‌گوید: "یک پدر خوب باید نان آور خانواده‌اش باشد. تمام مخارج خانواده را تأمین کند" شرکت‌کننده دیگری در همین راستا می‌گوید: "در اصل، پدر و مادری که اولاً نسبت به بچه‌اش، در حد توانش تمام نیازهای بچه‌اش را تأمین کند. یک پدر خوب وظیفه تأمین نیازهای بچه‌اش را دارد و یک مادر خوب عهده‌دار تربیت درست بچه و نیازهای عاطفی او است. منظورم از نیازهای بچه که به عهده پدر است، تمام نیازهایی است که بچه در دوران بچگی به آن‌ها نیاز دارد. نیازهای مادی و معنوی"

۳. برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب: دو مفهوم مهارت‌های ارتباطی درون خانوادگی و مهارت‌های ارتباطی با دیگران از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج شد و در قالب مقوله برخورداری از مهارت‌های ارتباطی مناسب قرار داده شد. در این زمینه یکی از شرکت‌کنندگان موضوع را این‌گونه مطرح کرد که: "یک پدر و مادر خوب باید ارتباط‌های اجتماعی فرزندان خود را تقویت کنند. حتی با دوستان آن‌ها ارتباط برقرار کنند تا هم بتوانند چیزهای جدیدی از آن‌ها و هنجارهای خانوادگی آن‌ها یاد بگیرند و هم از طریق آن بتوانند به ارزش‌های نسل بچه‌هایشان آگاه‌تر شوند تا بیشتر به فرزندانشان نزدیک شوند." شرکت‌کننده دیگری در همین راستا می‌گوید: "شرایط خانواده باید آن‌قدر راحت باشد که بچه تمام نیازهای ارتباطی‌اش در خانواده برطرف شود نه اینکه برود و با کسی دیگر درد دل کند" و با در بخش دیگری از صحبت‌هایش می‌گوید: "نام نیکی در جامعه داشته باشد، اسم و رسم خوب باید بنا بر شرایط جامعه‌ای باشد که در آن بزرگ شده است. چیزی که مورد پسند و قبول جامعه است را انجام دهند." شرکت‌کننده دیگری این‌گونه به موضوع می‌پردازد که: "مهم‌ترین موضوع از نظر من این است که والدین، ارتباط اجتماعی بچه را تقویت کنند. به صورتی که وقتی فرزند آن‌ها وارد اجتماع می‌شود، راحت بتواند مسائل و مشکلاتش را مطرح کند و آن‌ها را حل و فصل کند."

۴. آگاه و مدبر: مفاهیم اصلی شامل راهنما و راهبر، فعال و روزآمد، انعطاف‌پذیر، مدیر و مدبر، آموزگار، آگاه از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج و در قالب مقوله آگاه و مدبر جمع‌آوری شد. برای مثال در زمینه فعال بودن و روزآمدی والد یکی از شرکت‌کنندگان این‌گونه بیان نمود که: "خوشبختانه با توجه به این تحولی که در جامعه ایجاد شده، پدر مادری که الان در جامعه حضور دارن و اون‌هایی که می‌خوان در جایگاه والدی قرار بگیرن، خیلی شانس‌های بیشتری دارن برای این که بتونن آگاهانه‌تر، درست‌تر و صحیح‌تر عمل بکنن... با استفاده از آموزش‌هایی که توی جامعه وجود داره، منابعی که توی جامعه وجود داره و اصلاً توجهی که توی جامعه وجود داره". شرکت‌کننده دیگری در همین راستا، می‌گوید: "یک پدر و مادر خوب باید تلاش کنند تا یک فرزند خوب را بار بیاورند؛ سطح علمی او بالا رود تا بچه به روز بار بیاید. بنا بر هر نسل و دیدگاه جدید، بچه و روش تربیتی خود را با آن منطبق کنند. بهترین روش‌ها از طریق مطالعه به دست می‌آید." در خصوص روزآمدی والد خوب یکی از شرکت‌کنندگان این‌گونه موضوع را مطرح می‌سازد که: "ما نسل جدید هستیم، نسل امروز هستیم، نسل تکنولوژی، نسل ارتباطات و معلومات جهانی. تقریباً می‌توان گفت پدر و مادری که آشنایی ندارند، این‌ها به مشکل برمی‌خورند و نمی‌توانند نقش پدر و مادری خودشان را به خوبی بازی کنند و این شکاف نسلی به وجود می‌آورد و این شکاف نسلی باعث مشکلات زیادی می‌شود... پس پدر و مادر خوب پدر و مادری هستند که از این چیزها آگاه باشه و بتونه خودش را با این چیزها منطبق و مطابقت بده با فرزندانش".

۵. مقتدر و قاطع: اقتدار داشتن، مقاومت و استقامت، اعمال تشویق و تنبیه مناسب و رفتار غیر مستبد از جمله مفاهیم اصلی بودند که از گفته‌های شرکت‌کنندگان در خصوص والد خوب استخراج و در قالب مقوله مقتدر و قاطع گرد هم آمدند. در این زمینه یکی از شرکت‌کنندگان این‌گونه موضوع را مطرح می‌کند که: "یه نه‌ای واقعاً نه است و واقعاً جدی هست و ما روش این‌قدر تأکید داریم که اونجا اقتدار حرف اول رو می‌زنه، ولی بعد یه نه‌ای هست که اونقدرها خطرناک نیست، اونقدرها مثلاً حیاتی نیست، حالا آگه نشد هم، از نظر خود ما زیاد ایرادی نداره، اونجا شاید جا بده که با یک ذره عشق بیشتر، اجازه بدیم اون چیزی که دلش می‌خواد رو مثلاً انجام بده" و یا شرکت‌کننده دیگری در این زمینه می‌گوید: "اول این که به نظر من مهربون اما قاطع، و این که متناسب با شرایط اون دوره و زمان با فرزندانشون رفتار کنن"

در زمینه رفتار غیر مستبدانه شرکت‌کننده‌ای می‌گوید: "به حالت این که من مادرم باید به حرف من گوش کنی عمل نکنن، بیشتر به وضعیت من دوستم بیا با هم حلش کنیم باشه." و یا شرکت‌کننده دیگری در این حوزه می‌گوید: "یک پدر خوب باید در خانواده اقتدار داشته باشد و تکیه‌گاه تمامی اعضای خانواده‌اش باشد"

در پایان این بخش براساس گفته‌های شرکت‌کنندگان، مفاهیم استخراج شده و مقوله‌های اصلی نمودار والد خوب از منظر فرزندان طراحی شد که در شکل ۱ نشان داده شده است:

شکل ۱- والد خوب از منظر فرزندان

قالب دوم، فرزند ایده‌آل از منظر والدین: مفاهیم و مقوله‌های حاصل از توصیف‌های شرکت‌کنندگان در خصوص فرزند ایده‌آل در جدول ۲ نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود برای فرزند ایده‌آل ۶ مقوله اصلی شامل برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی (انسانیت، احترام و ادب، مهربانی و محبت، همدلی و درک، حجب و حیا)، متعهد و مسئولیت‌پذیر (تعهد و پایبندی، مسئولیت‌پذیری، یاریگر، پایبندی به اصول و هنجارها)، استقلال و استقامت (مستقل و متکی به خود، استقامت)، فعال و باعزت نفس (فعال، سخت‌کوش، عزت نفس بالا)، سازگاری و رضایت (سازگاری، قدرشناسی و درک، رضایت از خود، رضایت از والدین، رضایت دیگران از وی)، سلامت (سلامت جسمی، سلامت روانی، دوری از مصرف سیگار و مواد مخدر، روابط جنسی سالم) شناسایی شدند. در ادامه هریک از مقوله‌ها و مفاهیم به طور مجزا شرح داده شده‌اند. برای باور والدین در مورد فرزند ایده‌آل، ۲۳ مفهوم استخراج شده از صحبت‌های والدین در مورد فرزند ایده‌آل و ۶ مقوله اصلی بدست آمده است:

جدول ۲- مفاهیم و مقوله‌های فرزند ایده‌آل از منظر والدین

برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی
انسانیت
احترام و ادب
مهربانی و محبت
همدلی و درک
حجب و حیا

متعهد و مسئولیت‌پذیر
تعهد و پایبندی مسئولیت‌پذیری یارگیر پایبندی به اصول و هنجارها
استقلال و استقامت
مستقل و متکی به خود استقامت
فعال و باعزت نفس
فعال سخت‌کوش عزت نفس بالا
سازگاری و رضایت
سازگاری قدرشناسی و درک رضایت از خود رضایت از والدین رضایت دیگران از وی
سلامت
سلامت جسمی سلامت روانی دوری از مصرف سیگار و مواد مخدر روابط جنسی سالم

۱) **برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی:** انسانیت، احترام و ادب، مهربانی و محبت، همدلی و درک، حجب و حیا از جمله مفاهیم اصلی بوده‌اند که مشارکت‌کنندگان در طی مصاحبه‌ها به آن‌ها اشاره کرده‌اند و در مقوله برخورداری از صفات اخلاقی و انسانی قرار گرفتند. برای مثال یکی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش در این خصوص چنین ابراز نظر نمود که: "یک فرزند خوب کسی است که در درجه اول هم برای پدر و مادرش و هم برای افراد بزرگ‌تر از خودش ارزش و احترام قایل باشد، نسبت به آن‌ها بی‌ادبی و بددهنی نکند. با صدای بلند و خشونت با آن‌ها حرف نزنند" همین شخص در جای دیگر از صحبت‌هایش می‌گوید: "یک فرزند خوب باید با پدر و مادرش مهربان باشد، با آن‌ها ارتباط برقرار کند، هم صحبت، همدرد و همراز آن‌ها باشد". مشارکت‌کننده دیگری در این زمینه می‌گوید: "انسانیت! دست یه نفر رو بگیره. کمک کنه به مردم... همین! علاوه بر این که داره زندگی خودشو می‌گذرونه به مردم هم کمک کنه. آدم باشه! انسان باشه... دست همه رو بگیره، کمک بکنه، چه فکری و چه مادی اگه بتونه غم مردمو بخوره، نگه به من چه..."

۲) **متعهد و مسئولیت‌پذیر:** تعهد و پایبندی، مسئولیت‌پذیری، یاری‌گری، پایبندی به اصول و هنجارها از جمله مفاهیم اصلی بودند که توسط مشارکت‌کنندگان مطرح شد و در قالب مقوله اصلی متعهد و مسئولیت‌پذیر قرار گرفت. یکی از مشارکت‌کنندگان در این زمینه می‌گوید: "مسئولیت‌پذیر باشه

نسبت به کاراش. مسئولیت خودشو قبول کنه. مسئولیت کارایی که می‌کنه و عواقبی که بعداً واسش خواهد داشت رو بپذیره". یکی دیگه از مصاحبه‌شوندگان در خصوص پای‌بندی به اصول و هنجارها این‌گونه بیان می‌کند که: "... تا جایی که امکان دارد ارزش‌ها و هنجارهای خانوادگی را رعایت کند که بتواند خشنودی پدر و مادرش را تأمین کند. حتی اگر آن ارزش‌ها بر خلاف نظر شخصی خودش باشد. کارهایی انجام ندهد که باعث شود والدینش دائماً اشتغال ذهنی داشته باشند که مبادا راه کج را برود".

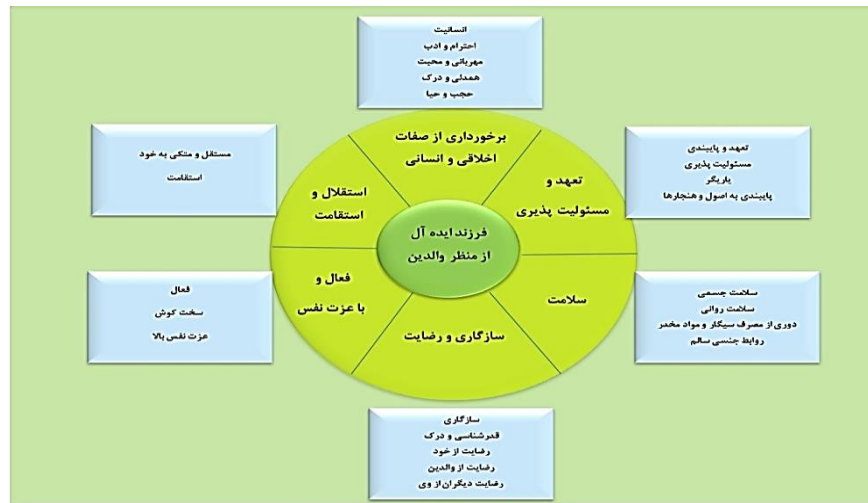
۳) استقلال و استقامت: دو مفهوم مستقل بودن و متکی به نفس و استقامت از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج شد و در قالب مقوله استقلال و استقامت قرار داده شد. یکی از مصاحبه‌شوندگان در این زمینه می‌گوید: "به نظر من فرزند ایده‌آل چه پسر باشد چه دختر باشد، می‌شه گفت که بتونه از مسئولیت‌های زندگی خودش به در بیاد و متکی به فرد دیگری نباشد. و بتواند از طریق درسش خودش را به یه جایی برسانه و فرداروز، مایه افتخار پدر و مادرش باشه، این خیلی مهمه است" و در بخش دیگری از صحبت‌هایش این‌گونه ادامه می‌دهد که: "فرزند ایده‌آل یعنی کسی که به تمام معنا در زندگی خودش خودکفاست. از هر حالتی چه پسر باشه و زن بگیره و ازدواج کنه و فرزند دار بشه و چه دختری باشه که شوهر کنه و زندگی رو چه قسمی بسازه، این‌ها فرقی ندارند. ولی مهم این است که اون زندگی که بالاخره بزرگ می‌شیم و در دست خودت داده میشه و محدود به خودت است و تمام مسائل شخصی ای که مربوط به زندگی خودت می‌شود اونارو چگونه مدیریت کنی"

۴) فعال و با عزت نفس: مفاهیم اصلی شامل فعال، سخت‌کوش، عزت نفس بالا از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج و در قالب مقوله فعال و باعزت نفس جمع‌آوری شد. یکی از مصاحبه‌شوندگان در خصوص فعال و پراورزی بودن می‌گوید: "این که آدم‌های فعال و برای اجتماع‌شون مفید باشن... همیشه دوست داشتم که نسبت به اجتماع‌شونم بی تفاوت نباشن و تو اجتماع‌شون آدم‌های سازنده‌ای باشن. آدم‌های مثر ثمری باشن... یه نگاهی به اون رسالتی که به عنوان یه انسان در قبال اجتماع‌شون و حتی فراتر از اجتماع‌شون در قبال بشریت دارن داشته باشن... یه وظیفه‌ای برای خودشون قائل بشن که به شیوه‌ای زندگی بکنن که در مجموع این بشریت بهتر به جلو بره و خیلی بی تفاوت نسبت به اطراف خودشون نباشن". یکی دیگه از شرکت‌کنندگان در همین راستا می‌گوید: "اینکه عزت نفس داشته باشن... ازشون پیرسم از زندگی که الان برای خودت ساختی یه بخشش شغلته، یه بخشش تحصیلاته، یه بخشش همسرته، یه بخشش محیط خونه و خانواده‌ته، یه بخشش شهریه که رفتی تویش اینا آیا حال تو رو خوب می‌کنن یا نه؟"

۵) سازگاری و رضایت: سازگاری، قدرشناسی و درک، رضایت از خود، رضایت از والدین، رضایت دیگران از وی از جمله مفاهیم اصلی بودند که از گفته‌های شرکت‌کنندگان در خصوص فرزند ایده‌آل استخراج و در قالب مقوله سازگاری و رضایت گرد هم آمدند. یکی از شرکت‌کنندگان پژوهش در این زمینه می‌گوید: "یک فرزند خوب نباید توقع زیادی و نابجا از والدینش داشته باشد، نباید اگر برحسب

شرایط امکانات کمی برای زندگی در اختیار داشت، همیشه والدینش را سرزنش کند؛ بلکه شرایط و امکانات موجود را در نظر بگیرد و توجه کند که پدر و مادرش تا حد امکان تمام تلاششان را برای پیشرفت او انجام داده‌اند." در همین راستا شرکت‌کننده دیگری می‌گوید: "فرزند خوب کسی است که بنا بر امکانات پدر و مادرش، درک صحیحی از شرایط آن‌ها داشته باشد... منظورم از درک این است که هر فرزندی تمام جنبه‌ها را درک کند؛ اعتقادی، مالی، شرایط روز جامعه، امکانات و...". مشارکت‌کننده دیگری در این زمینه این‌گونه مطلب را ارائه می‌کند که: "بالاخره این توانایی رو داشته باشی که سازگار و راضی باشی چه از درس باشی، چه از رابطه سازی باشی، چه از زندگی مشترک باشی، چه از زندگی انفرادی باشی، چه با فامیلت باشی، چه با دوستت باشی، یعنی هرکسی که بروی سؤال پیرسی همگی راضی باشند" و همان فرد در ادامه در بخش دیگری از صحبت‌هایش می‌گوید: "وقتی که خودت از زندگی خود و از خود راضی هستی، تا توانستی خوش زندگی کرده‌ای، تا توانستی خوب زندگی کنی و با یک فکر و افکار باز زندگی بکنی، خوب معلوم است، که با دیگران هم همین برخورد را می‌توانی داشته باشی و وقتی که تو خودت زندگی خوشی نداشته باشی و از خودت راضی نباشی زندگی خوب و خوشی نداشته باشی خوب نمی‌توانی به فرد دیگری برسی..... بالاخره راضی هستی از زندگی و تو در نهایت یک انسان کامل و سالمی تقدیم شده هستی و هم می‌توانی برای خودت نفع داشته باشی و هم برای دیگران نفع برسانی"

۶) سلامت: سلامت جسمی، سلامت روانی، دوری از مصرف سیگار و مواد مخدر و روابط جنسی سالم از جمله مفاهیم اصلی بودند که توسط مشارکت‌کنندگان مطرح گشت و در قالب مقوله اصلی سلامت قرار گرفت. یکی از شرکت‌کنندگان در خصوص سلامت فرزندان می‌گوید: "سراغ مواد نرن، سراغ الکل نرن، حتی دلم نمی‌خواد سیگار بکشن، به سلامت خودشون رسیدگی کنن، دچار افسردگی و اضطراب و اینها نباشن. اگر چنین تجاربی رو دارن، زود به خودشون برسن، سلامت جسم‌شونو مراقبت کنن. چکاپ‌های پزشکی رو بدن". و شرکت‌کننده دیگری در همین راستا می‌گوید: "در مورد دختر بزرگ همیشه به خط قرمز داشتم که سعی کن- حداقل تا الان که ۲۴ سالشه- سکس خارج از زناشویی نداشته باشی. می‌ترسم هم از بیماری‌های جنسی، هم از روابط جنسی لجام گسیخته یا پرتعداد. این‌ها برای من واقعاً تابوئه و دلم می‌خواد دخترام هر دو این‌ها رو رعایت کنن" در پایان این بخش براساس گفته‌های شرکت‌کنندگان، مفاهیم استخراج شده و مقوله‌های اصلی نمودار فرزند ایده‌آل از منظر والدین طراحی شد که در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲- فرزند ایده‌آل از منظر والدین

قالب سوم، خاستگاه‌های (ارزش‌های) والدینی و منابع آن: مفاهیم و مقوله‌های حاصل از توصیف‌های شرکت‌کنندگان درخصوص منابع خاستگاه‌های (ارزش‌های) والدینی در جدول ۳ نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود برای منابع خاستگاه‌های والدینی ۶ مقوله اصلی شامل تجربه زیسته (تجربه خود، تجربه دیگران، دوران کودکی)، فرهنگ و اجتماع (مسائل فرهنگی، مسائل اقتصادی، مسائل سیاسی، عرف اجتماعی، قومیت)، رسانه (شبکه‌های اجتماعی، فیلم و سریال، سایر رسانه‌ها)، دین و مذهب (باورهای دینی، ارزش‌ها، اعتقادات مذهبی)، آموزش (مدرسه و دانشگاه، کتاب و مطالعه، کارگاه و کلاس فوق برنامه) و والدین (نصایح والدین، عقاید و باورهای والدین، قواعد و ارزش‌های والدین) شناسایی شدند. در ادامه هر یک از مقوله‌ها و مفاهیم به طور مجزا شرح داده شده‌اند. ۲۰ مفهوم استخراج شده از صحبت‌های والدین در مورد منابع خاستگاه‌های والدینی و ۶ مقوله اصلی در جدول نشان داده شده‌اند:

جدول ۳- مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به منابع خاستگاه‌های والدینی

تجربه زیسته
تجربه خود
تجربه دیگران
دوران کودکی
فرهنگ و اجتماع
مسائل فرهنگی
مسائل اقتصادی
مسائل سیاسی
عرف اجتماعی
قومیت

رسانه
شبکه‌های اجتماعی فیلم و سریال سایر رسانه‌ها
دین و مذهب
باورهای دینی ارزش‌ها اعتقادات مذهبی
آموزش
مدرسه و دانشگاه کتاب و مطالعه کارگاه و کلاس فوق برنامه
والدین
نصایح والدین عقاید و باورهای والدین قواعد و ارزش‌های والدین

(۱) **تجربه زیسته:** تجربه خود، تجربه دیگران و دوران کودکی از جمله مفاهیم اصلی بوده‌اند که مشارکت‌کنندگان در طی مصاحبه‌ها به آن‌ها اشاره کرده‌اند و در مقوله تجربه زیسته قرار گرفتند. یکی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش در زمینه تأثیر تجربه زیسته به عنوان منبع خاستگاه‌های والدینی می‌گوید: "تجربیات خودشان در زندگی نیز می‌تواند بر ایده‌ها و ارزش‌های آن‌ها تأثیرگذار باشد. مثلاً اگر کمبودهایی داشته‌اند، ایده‌های خود برای تربیت فرزندانشان را بر اساس جبران آن‌ها می‌گذارند. مثلاً اگر در دوران کودکی خود تحقیر شده‌اند یا مورد تبعیض قرار گرفته‌اند، اصل را بر جبران آن‌ها در مورد فرزندانشان می‌گذارند. همین‌طور اگر در زمینه‌هایی موفق بوده‌اند سعی می‌کنند همان‌ها را هم برای فرزندانشان خود ادامه دهند." شرکت‌کننده دیگری در پاسخ به سؤال در خصوص خاستگاه‌های معیارهای والدی می‌گوید "بخش عمده‌اش صمیمانه حاصل تجربیات من تو زندگی بوده... خوشبختانه این شانس رو داشتم که به لحاظ اجتماعی تجربیات خوبی داشته باشم." شرکت‌کننده دیگری در این خصوص می‌گوید: "به نظر من در وهله اول، ایده‌های پدر و مادرها برای تربیت فرزندانشان بر اساس تجربیات خودشان در زندگی شکل می‌گیرد. منظورم هم تجربیات دوران کودکی خودشان و کمبودهایی که تجربه کرده‌اند و الان می‌خواهند جبران کنند و هم بر اساس تجربیات خودشان از تربیت فرزندانشان قبلی‌شان و نیز روش‌های تربیتی خانوادگی خودشان. علاوه بر این بر اساس روش‌های تربیتی که از افراد و دوستانی که از روش‌های موفق برای تربیت فرزندانشان استفاده کرده‌اند نیز می‌توانند عمل کنند."

(۲) **فرهنگ و اجتماع:** مسائل فرهنگی، مسائل اقتصادی، مسائل سیاسی، عرف اجتماعی و قومیت از جمله مفاهیم اصلی بودند که از گفته‌های شرکت‌کنندگان در خصوص منابع خاستگاه‌های

والدینی و در قالب مقوله فرهنگ و اجتماع گرد هم آمدند. یکی از شرکت‌کنندگان در خصوص نقش فرهنگ و اجتماع در شکل‌گیری ارزش‌ها و خاستگاه‌های والدینی می‌گوید: "هنجارها و آرمان‌هایی که به والدین منتقل می‌شود خیلی تأثیرگذار هستند. خود هنجارهای فرهنگی و مسائلی که در فرهنگ‌های مختلف به عنوان ارزش محسوب می‌شوند در سبک فرزندپروری والدین نقش بسزایی دارد." شرکت‌کننده دیگری در همین راستا می‌گوید: "... در واقع اشخاص تحت تأثیر محیط اجتماعی و فرهنگ اطراف خود هستند و ارزش‌هایی که برای اطرافیان آن‌ها مهم قلمداد شود رازود اقتباس می‌کنند."

۳) رسانه: شبکه‌های اجتماعی، فیلم و سریال، سایر رسانه‌ها از جمله مفاهیم اصلی بودند که توسط مشارکت‌کنندگان مطرح گشت و در قالب مقوله اصلی رسانه قرار گرفت. این مقوله بیش از سایر مقوله‌های این حوزه مورد توجه مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و بخش عمده‌ای از پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش در خصوص منابع خاستگاه‌های والدینی به گونه‌ای به نقش رسانه‌ها در این زمینه اشاره داشت. برای مثال یکی از شرکت‌کنندگان در این زمینه این‌گونه اظهار نظر می‌کند که: "رسانه‌های اجتماعی مانند تلویزیون و فضای مجازی نیز در ارزش‌ها تأثیرگذار است. زیرا آن‌ها در واقع منعکس‌کننده فرهنگ جامعه‌ای هستند که در آن زندگی می‌کنیم." شرکت‌کننده دیگری به نقش منفی رسانه‌های اجتماعی اشاره می‌کند و می‌گوید: "یکی از منابع تأثیرگذار رسانه‌های اجتماعی هستند. مثلاً ماهواره و ارزش‌هایی که آنجا تبلیغ می‌شوند. موضوعات فیلم‌های تلویزیونی اغلب درباره خیانت و بی‌بند و باری جنسی است تا جایی که کم‌کم این مسائل برای خانواده‌ها و والدین عادی می‌شود و بنابراین ممکن است در مورد فرزندان خود نیز آن‌ها را اعمال کنند. در واقع فضای مجازی، چیزهایی که خیلی خوب نیستند را کاملاً عادی جلوه می‌دهند."

۴) دین و مذهب: سه مفهوم باورهای دینی، ارزش‌ها و اعتقادات مذهبی از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج شد و در قالب مقوله دین و مذهب قرار داده شد. یکی از شرکت‌کنندگان به نقش باورهای دینی در شکل‌گیری خاستگاه‌های والدینی اشاره کرده و می‌گوید: "یکی دیگر از منابع، آموزه‌های دین اسلام و اعتقادات مذهبی افراد است. به نظرم اعتقادات دینی و مذهبی افراد نقش مهمی در تعیین ارزش‌ها و ایده‌ها دارد. چون همیشه انسان، سبکی را برای زندگی خودش انتخاب می‌کند که در راستای اعتقاداتش باشد تا بتواند به این ترتیب آرامش و تعادل روانی و درونی خودش را حفظ کند." شرکت‌کننده دیگری در همین راستا این‌گونه مطلب را بیان می‌کند که: "همین‌طور یکی دیگر از منابع، آیات قرآنی و روایات است. اصول و ارزش‌هایی که در آیین مذهبی ما یاد شده و مورد پسند مردم و جامعه هستند. این‌ها همگی می‌توانند در شکل‌گیری ایده‌ها و ارزش‌های تربیتی و فرزندپروری مؤثر باشند. در واقع فرهنگ جوامع معمولاً تا حدودی در راستای باورهای دینی آن‌ها قرار دارد."

۵) آموزش: مفاهیم اصلی شامل مدرسه و دانشگاه، کتاب و مطالعه، کارگاه و کلاس فوق برنامه از جمله مفاهیمی بود که از میان صحبت‌های شرکت‌کنندگان استخراج و در قالب مقوله آموزش

جمع‌آوری شد. شرکت‌کننده‌ای در راستای نقش آموزش در شکل‌گیری ارزش‌های والدینی می‌گوید: "بهترین روش‌ها از طریق مطالعه به دست می‌آید. منظورم مطالعه آزاد به علاوه آن چیزی است که از طریق مدرسه و آموزش و پرورش به والدین دیکته می‌شود." شرکت‌کننده دیگری در همین راستا در بخشی از صحبت‌هایش می‌گوید: "یکی دیگر از منابع اطلاعاتی برای اتخاذ ایده‌های تربیتی مدرسه و آموزش و پرورش است. مسائلی که از طریق آموزش رسمی به والدین منتقل می‌شود می‌تواند در شکل‌گیری ایده‌های تربیتی آن‌ها تأثیرگذار باشد."

۶ والدین: نصایح والدین، عقاید و باورهای والدین، قواعد و ارزش‌های والدین از جمله مفاهیم اصلی بودند که توسط مشارکت‌کنندگان مطرح گشت و در قالب مقوله اصلی والدین قرار گرفت. در راستای نقش پررنگی که والدین در شکل‌گیری خاستگاه‌های والدگری فرزندان دارند یکی از مصاحبه‌شوندگان می‌گوید: "سبک‌های تربیتی والدین ما بیشترین اثربخشی را در شکل‌گیری باورهای والدگری ما دارد." شرکت‌کننده دیگری در همین زمینه می‌گوید: "به نظر من والدین، ایده‌ها و ارزش‌های فرزندپروری خود را از والدین خود یاد می‌گیرند. یعنی در حقیقت روش‌های تربیتی که در مورد خود آن‌ها به کار گرفته شده است را اقتباس می‌کنند." در پایان این بخش بر اساس گفته‌های شرکت‌کنندگان، مفاهیم استخراج شده و مقوله‌های اصلی نمودار منابع خاستگاه‌های والدینی طراحی شد که در شکل ۳ نشان داده شده است.

شکل ۳- نمودار منابع خاستگاه‌های (ارزش‌های) والدینی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی ارزش‌های والدگری و همچنین مفاهیم والد خوب و فرزند ایده‌آل از منظر والدین و فرزندان ایرانی بود. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که در مورد ارزش‌های والدگری و والد خوب بودن از نظر فرزندان، والدی خوب است که دارای صفات اخلاقی و شخصیتی مناسب باشد، نیازهای مادی و معنوی خانواده را برآورده سازد، از مهارت‌های ارتباطی مناسب برخوردار باشد، آگاه و مدبر و مقتدر و قاطع باشد.

مهم‌ترین مؤلفه‌های شخصیتی و اخلاقی والد خوب در پژوهش حاضر، فداکاری و از خودگذشتگی، صمیمیت و همدلی، مهربانی و محبت، صداقت و اعتماد و عدالت بود. در این زمینه تفاوت قابل ملاحظه‌ای در نقش‌های جنسیتی پدر و مادر وجود دارد به گونه‌ای که طبق یافته‌های پژوهش حاضر، مادر خوب مادری است که فداکار، از خود گذشته، صمیمی و همدل، مهربان و با محبت باشد و پدر خوب پدری است که صادق و قابل اعتماد باشد و به خانواده و فرزندان خود نیز اعتماد داشته باشد و عدالت را در مورد ایشان به درستی به کار برد. "مهربانی و محبت" و همچنین "صمیمیت و همدلی" فراوان‌ترین واژه‌هایی بودند که در صحبت‌های شرکت‌کنندگان در خصوص والد خوب مطرح شدند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های دیگر که نشان داده‌اند اغلب والدین در تمامی فرهنگ‌ها اعم از فرهنگ غربی و شرقی، عشق و محبت و مراقبت را برای فرزندان خود فراهم می‌آورند و به آن‌ها در حل مسائل روزمره‌شان کمک می‌کند سازگار است (کرچ هوف^۱ و همکاران، ۲۰۱۹؛ بلانگ ژئونگ^۲ و همکاران، ۲۰۰۵)، اما نکته قابل توجه تعریف مفاهیم مجردی نظیر محبت و مهربانی، صمیمیت و همدلی، فداکاری و از خودگذشتگی و مشابه این است. گاهی اوقات فرزندان قرار دادن محدودیت‌هایی برای خودشان را مساوی با مورد محبت واقع نشدن می‌دانند و ممکن است والدینی که در جهت استقلال و مسئولیت‌پذیری فرزندان تلاش می‌کنند توسط فرزندان با برچسب والدین غیرمسئول و نامهربان نامیده شوند (ویدینگ^۳، ۲۰۱۴) که در زمینه تعریف دقیق این مفاهیم از منظر فرزندان نیاز به کار پژوهشی دقیق‌تری است.

پس از دارا بودن صفات اخلاقی و شخصیتی پسندیده، ویژگی بعدی والد خوب، والدی است که وظیفه تأمین نیازهای مادی و معنوی فرزندان را دارا بوده و به خوبی از عهده این کار برمی‌آید. این مسئله تنها محدود به پژوهش حاضر نیست و در سایر پژوهش‌هایی که در این رابطه انجام شده است نیز نتایج مشابهی به دست آمده است برای مثال در پژوهشی که توسط بلانگ ژئونگ و همکاران (۲۰۰۵) در همین زمینه انجام شده است به این جمع‌بندی رسیده‌اند که فرهنگ آسیایی فرهنگی جمعی و مبتنی بر خانواده است و در این فرهنگ والد خوب، والدی است که بتواند نیازهای خانواده خود را تأمین کند و از اعضای خانواده خود به خوبی حمایت کند. علاوه بر این، بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که این مسئله محدود به فرهنگ ایرانی و یا آسیایی نیست و در اغلب کشورهای دنیا پدر و مادر مسئول خرید مواد غذایی، پختن غذا و مراقبت از اعضای خانواده خود هستند اما تفاوت قابل ملاحظه‌ای که وجود دارد در سن فرزندان برای مستقل شدن از پدر و مادر است. در فرهنگ ایرانی والدین تا زمان ازدواج فرزندان مسئول نگهداری و رسیدگی و تأمین نیازهای مادی و معنوی آن‌ها هستند در حالی که در اغلب کشورهای توسعه‌یافته فرزندان پس از ۱۸ سالگی مستقل شده، سرکار می‌روند و مسئول تأمین نیازهای

¹. Kirchoff & etal

². Blong Xiong & etal

³. Widding

مادی و معنوی خود هستند و این مسئله نشان می‌دهد که در زمینه تأمین نیازهای مادی و معنوی فرزندان توسط والدین در نگاه والدین و فرزندان ایرانی نیاز به اصلاح و تغییر اساسی وجود دارد و می‌باید بازه زمانی مربوطه مورد بازتعریف قرار گیرد. در واقع والدین خوب باید بتوانند مسیر تربیتی خود را به گونه‌ای پیش برند که در پایان رشد و بالندگی جسمی فرزند، بتواند مسئولیت زندگی خود را پذیرفته و از عهده تأمین نیازهای مادی و معنوی خود در اوان جوانی برآید نه اینکه انتظار فرزندان از والدین و همچنین انتظار والدین از خودشان این باشد که تا پایان عمر خود و یا فرزندشان مسئول برآوردن نیازهای مادی و معنوی او هستند. پژوهش‌های بعدی می‌توانند در این حوزه بیشتر مطالعه کنند که از چه زمانی این تغییر فرهنگی در جامعه ایرانی اتفاق افتاده است و چه عواملی منجر به بروز این مسئله شده و فرصت‌ها و چالش‌های فرهنگی پیش روی این نگاه به والد ایده‌آل ایرانی چیست.

نکته قابل توجه دیگر در این زمینه تفاوت قابل ملاحظه‌ای حاصل از نتایج پژوهش در نقش‌های جنسیتی پدر و مادر است. برای مثال از مادر خوب توقع تأمین نیازهای معنوی و روانی خانواده و فرزندان می‌رود و از پدر خوب توقع تأمین نیازهای مادی و جسمی خانواده وجود دارد. نکته قابل توجه اینجاست در شرایط کنونی جامعه که از طرفی انتظار می‌رود زن و مرد در کنار همدیگر به کار مشغول شوند و نیازهای مادی خانواده را تأمین کنند، توقع تأمین نیازهای عاطفی و روانی خانواده تنها از مادر ایده‌آل و یا توقع تأمین نیازهای مادی خانواده تنها از پدر ایده‌آل، منجر به بروز فشارهای روانی بر پدر و مادری می‌شود که مجبورند در کنار همدیگر کار کنند و نیازهای خانواده را تأمین نمایند. بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که در سایر فرهنگ‌ها نیز مسئله مشابهی رویت شده است. برای مثال الوین نوواک (۱۹۹۹) در پژوهشی نشان داده است در دوره‌ای که مادر ایده‌آل از نظر فرهنگ سوئدی مادری بود که زمانی که فرزندانش کوچک هستند، بیشتر وقت خود را با کودک بگذرانند و این مادر است که می‌تواند فرزندانش را در مقابل مشکلات آینده ایمن‌سازی کند؛ و از طرف دیگر زن ایده‌آل در فرهنگ سوئدی زنی بود که کار کند و باعث پیشرفت خود، جامعه و خانواده‌اش شود، تعارض روانی و فشار زیادی به زنان جامعه پس از تولد فرزندشان وارد آمده بود. در همین پژوهش مشخص شد که چاره کار برای کاهش تعارض روانی بر پدران و مادران جامعه، در فرهنگ‌سازی مناسب و استفاده از رسانه‌ها برای تصویرسازی درست و متناسب با شرایط اجتماع از مادر و پدر ایده‌آل و شکل‌گیری درست ارزش‌های والدگری است (ویدینگ، ۲۰۱۵).

باید به این نکته توجه داشت که در قرن بیستم، مفهوم پدر و مادر خوب بودن بسیار مورد توجه قرار گرفته است و این مسئله تأثیر بسزایی در ایجاد انتظارات والدین در مورد نحوه تربیت کودکان برجای گذاشته است. پژوهش‌های بسیاری به ساختارهای پدر و مادر خوب بودن، روابط والد-فرزند و

بحث‌های مرتبط با ادبیات مشاوره تربیت کودک پرداخته و یافته‌های حاصل از این پژوهش‌ها سیاست‌های اجتماعی مربوط به والدگری را شکل داده‌اند (ولنتاین، اسمیت و نیولند^۱، ۲۰۱۹).

بخش بعدی پژوهش به مفهوم فرزند ایده‌آل در فرهنگ ایرانی اختصاص یافت و نتایج پژوهش نشان داد که فرزند ایده‌آل از نظر والدین ایرانی فرزندی است از صفات اخلاقی و انسانی مناسبی نظیر انسانیت، احترام و ادب، مهربانی و محبت، همدلی و درک، حجب و حیا برخوردار است، متعهد و مسئولیت‌پذیر است، مستقل و با استقامت است، فعال و با عزت نفس است، سازگار و راضی است و به سلامتی جسمی و روانی و رفتاری خود اهمیت می‌دهد.

یکی از موضوعات قابل توجهی که در پژوهش‌های زیادی به آن پرداخته شده است، نقش خانواده و والدین در تعریف فرزند ایده‌آل است و اغلب پژوهش‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که فرهنگ در این زمینه نقش قابل توجهی دارد (فیچر^۲، ۲۰۱۴). برای مثال در مقاله فیچر (۲۰۱۴) اشاره شده است که مثلاً در فرهنگ ویتنام و تایلند بیشتر والدین به نقش اقتصادی-اجتماعی فرزندان اشاره می‌کنند و از فرزندانشان انتظار دارند که از خانواده حمایت مالی کنند. در این جامعه، فرزندان می‌توانند برای خانواده‌شان درآمد بیشتری کسب کنند، ایده‌آل هستند. کودکان ویتنامی با کار در خیابان برای خود و خانواده‌شان کسب درآمد می‌کنند. یا در تایلند دختران زیر سن قانونی هجده سالگی درگیر فعالیت‌های کاری مرتبط با سکس می‌شوند و از این طریق برای خانواده‌هایشان کسب درآمد می‌کنند درحالی‌که در کشور تایلند این مسئله غیرقانونی است، اما از نظر خانواده مورد پذیرش قرار می‌گیرد بنابراین، مورد تایلند و ویتنام نشان می‌دهد که فرزند ایده‌آل در فرهنگ‌های مختلف و بسته به شرایط اجتماعی تغییر می‌کند و گاهی از فرزندان انتظاراتی می‌رود که متناقض هستند و این فرزندان هستند که باید تصمیم بگیرند که کدام عقاید و خواسته‌ها را بپذیرند و به آن پای‌بند باشند (فیچر، ۲۰۱۴).

یکی از مفاهیمی که والدین تأکید زیادی بر آن داشتند، توجه فرزند ایده‌آل به مقوله سلامتی خودش است که این سلامتی هم از نظر جسمی، هم روانی و هم رفتاری مدنظر قرار گرفته است اما همین تعریف مفهوم سلامتی نیز مبتنی بر فرهنگ است برای مثال در فرهنگ ایران کمتر از فرزند به ویژه فرزند دختر انتظار می‌رود که در سنین جوانی به فعالیت‌های ورزشی بپردازد و سلامت جسمی و روانی جوانان در پرهیز از دخانیات و مواد مخدر یا مصرف مشروبات الکلی و همین‌طور برقراری روابط جنسی سالم خلاصه می‌شود. در حالیکه در فرهنگ کشورهای نظیر کانادا و آمریکا، سلامت جسمی فرزندان بیشتر در ورزش و تحرک بدنی منظم، سلامت خوراک و داشتن تناسب اندام و وزن مناسب تعریف می‌شود (ویلیامز و هاردی^۳، ۲۰۱۹).

¹. Valentin, Smith & Newland

². Fechter

³. Williams & Hardie

بخش بعدی پژوهش به بررسی خاستگاه‌های والدینی اختصاص داده شد و نتایج پژوهش بیانگر این مسئله بود که ارزش‌های والدگری والدین ناشی از تجربه زیسته آن‌ها و والدینشان و همچنین متأثر از فرهنگ جامعه، رسانه‌ها، دین و مذهب و آموزش‌هایی است که در این زمینه دیده‌اند.

یکی از مواردی که بیشتر شرکت‌کنندگان به آن اشاره داشتند، نقش پررنگ فضای مجازی در حوزه تغییر نگرش و اثرگذاری بر خاستگاه‌های والدینی آن‌هاست. این مسئله به ویژه در دو سال گذشته که جامعه جهانی با بحران کووید ۱۹ سروکار داشته است پررنگ‌تر شده است. در سال ۲۰۱۸ آنیا کامنتر کتابی تحت عنوان "هنر تماشای صفحه: چگونه خانواده‌تان می‌تواند رسانه‌های دیجیتال و زندگی واقعی‌اش را متعادل سازد" را منتشر کرد و مورد توجه بسیاری از پژوهشگران این حوزه قرار گرفت. در این کتاب پژوهش‌های زیادی در مورد تأثیر رسانه‌های دیجیتال بر والدین، خاستگاه‌های والدگری و ارزش‌های والدینی آن‌ها گرد هم آورده شده است و به والدین پیشنهاد می‌کند که در این زمینه تعادل را در پیش بگیرند، مطالب مطرح شده در رسانه‌ها را ارزیابی کنند و همه آن‌ها را نپذیرفته و به کار نیندند (ویلت^۱، ۲۰۲۱).

یکی دیگر از نکات قابل توجه این بود که تجربه زیسته والدین و همین‌طور ارزش‌ها و باورهای والدین والدین تأثیر بسیار زیادی بر خاستگاه والدینی و ارزش‌های والدگری والدین دارد. بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که این یافته تنها محدود به جامعه ایرانی نبوده و در سایر فرهنگ‌ها نیز دیده می‌شود برای مثال هورتادو^۲ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود نشان دادند که تجربه زیسته والدین جوان و همین‌طور فرهنگ والدین آن‌ها تأثیر به‌سزایی بر خاستگاه‌ها و ارزش‌های والدگری آن‌ها گذاشته است و با وجود اینکه این جوانان از کشور اصلی خود به آمریکا مهاجرت کرده‌اند اما تأثیرات فرهنگی جامعه قبلی آن‌ها بر ارزش‌های والدگری‌شان همچنان باقی مانده و تأثیرگذار است.

به‌طورکلی در شکل‌گیری مفهوم والدین ایده‌آل، فرزند ایده‌آل و ارزش‌های والدگری، نقش پررنگ فرهنگ جامعه قابل ملاحظه است و باید به این نکته توجه داشت که این فرهنگ ریشه‌ای و قدمت دار نیست و می‌تواند تحت تأثیر شرایط میان‌مدت اجتماعی و اقتصادی جامعه نیز قرار بگیرد. بنابراین به نظر می‌رسد بازتعریف مجدد این مفاهیم اجتماعی لازم و ضروری است و فرهنگ‌سازی مناسب با توجه به شرایط اجتماعی جامعه می‌تواند در کاهش مشکلات روانی و عاطفی خانواده‌ها و همچنین بالندگی بیشتر والدین و فرزندان کشور عزیزمان نقش بسزایی داشته باشد. به‌عبارت دیگر با توجه به نتایج حاصل از پژوهش و اهمیت نقش آموزش و رسانه در شکل‌گیری ارزش‌های والدگری، پیشنهاد می‌شود در تولید محتوای آموزشی و رسانه‌ای به این مسئله بیشتر پرداخته شود و از این روش برای شکل‌دهی به ارزش‌های والدگری و به دنبال آن شکل‌دهی به ارزش‌های اجتماعی در جامعه استفاده شود. البته باید

^۱. Willet

^۲. Hurtado

در نظر داشت که این پژوهش یک پژوهش کیفی با تعداد محدودی شرکت‌کننده بوده است و اگرچه نمایانگر کل جامعه نیست اما نکات ارزشمندی از زاویه دید فرزندان و والدینی که در پژوهش شرکت داشته‌اند را نمایان کرده است امید است در پژوهش‌های بعدی به طور عمیق‌تر به مفاهیمی نظیر سلامت، استقلال و مسئولیت‌پذیری، نقش مادران و نقش پدران در جامعه ایرانی پرداخته شود.

ملاحظات اخلاقی

رعایت اخلاق پژوهش: این مقاله با رعایت اصول اخلاق پژوهش‌های انسانی صورت پذیرفت.

حمایت مالی: مطالعه حاضر بدون حمایت مالی سازمان یا شخص دیگر انجام شده است.

سهام نویسندگان: نویسنده اول، انجام مصاحبه‌ها و کد گذاری اولیه، راهنمایی و نظارت و نویسنده دوم نگارش، کد گذاری و طراحی مدل‌ها و نویسنده سوم نگارش بخش مقدمه و بررسی ادبیات پژوهش و تنظیم فهرست منابع را برعهده داشتند.

تضاد منافع: این پژوهش به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با منافع حقوقی و حقیقی تعارض ندارد.

تشکر و قدردانی: از کلیه مشارکت‌کنندگان تحقیق از بابت همکاری، قدردانی می‌شود.

References

- Baumeister, Roy F., Leary, Mark R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological bulletin*, 117(3), 497. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497> [link].
- Breiner, H., Ford, M., Gadsden, V. L., & National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2016). Parenting knowledge, attitudes, and practices. In *Parenting matters: Supporting parents of children ages 0-8*. National Academies Press(US). <https://doi.org/10.17226/21868> [link].
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (pp. 993–1028). John Wiley & Sons Inc. [link].
- Cheah, Chrisissa S.L., Chirkov, V. (2008). Parents' personal and cultural beliefs regarding young children: A cross-cultural study of aboriginal and Euro-Canadian mothers. *Journal of cross cultural psychology*, 39(4):402-423. <https://doi.org/10.1177/0022022108318130> [link].
- Cote, L.R., Bornstein, M.H. (2000). Social and Didactic parenting behaviors and beliefs among Japanese American and South American mothers of infants. *Infancy*, 1 (3), 363-374. https://doi.org/10.1207/s15327078in0103_5 [link].
- Christler, J.C. (2013). Womanhood is not as easy as it seems: femininity requires both achievement and restraint. *Psychol. Men Masc.* <https://doi.org/10.1037/a0031005> [link].
- Evenson, R.J., Simon, Robin. W. (2005). Claryfying the relationship between parenthood and depression. *J. Health Soc. Behav.* 46, 341–358. <https://doi.org/10.1177/002214650504600403> [link].

- Fechter, A.M. (2014). The good child': Anthropological perspectives on morality and childhood, *Journal of Moral Education*, 43:2, 143-155. <https://doi.org/10.1080/03057240.2014.90935> [link].
- Fleer, M., & Hedegaard, M. (2010). Children's development as participation in every day practice across different institutions. *Mind, Culture, and Activity*, 17(2), 149-168. <https://doi.org/10.1080/10749030903222760> [link].
- Gaunt Ruth. (2008). Maternal gatekeeping: antecedents and consequences. *Journal of Family issues*, 29, 373-395. <http://dx.doi.org/10.1177/0192513X07307851> [link].
- Greenfield, P. M., & Cocking, Rodney. R. (Eds.). (1994). *Cross cultural roots of minority child development*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. <https://doi.org/10.4324/9781315806884> [link].
- Kim, B. S., Atkinson, D. R., & Umemoto, D. (2001). Asian cultural values and the counseling process: Current knowledge and directions for future research. *The Counseling Psychologist*, 29(4), 570-603. <https://doi.org/10.1177/0011000001294006> [link].
- Kirchhoff, C., Desmaraise, E., Putnam, S. (2019). Similarities and differences between western cultures: Toddler temperament and parent-child interactions in the United States (US) and Germany. *Infant Behaviour and Development*, 57. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2019.101366> [link].
- Leyendecker, B., Lamb ME, Harwood RL, Schölmerich A. (2002). Mothers' socialisation goals and evaluations of desirable and undesirable everyday situations in two diverse cultural groups. *International Journal of Behavioral Development*. <https://doi.org/10.1080/01650250143000030> [link].
- Liss, M., Schiffrin Holly. H., Mackintosh Virginia. H., Miles-McLean H., Erchull M.J. (2013). Development and validation of a quantitative measure of intensive parenting attitudes. *J. Child Fam. Stud.* 22 621-636. <https://doi.org/10.1007/s10826-012-9616-y> [link].
- MacQuarrie, M., McIsaac, J. L. D., Cawley, J., Kirk, S. F., Kolen, A. M., Rehman, L., & Stone, M. R. (2022). Exploring parents' perceptions of preschoolers' risky outdoor play using socio ecological lens. *European Early Childhood Education Research Journal*, 116. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2022.2055103> [link].
- Morgenroth, T., Heilman, M. E. (2017). Should I stay or should I go? Implications of maternity leave choice for perceptions of working mothers. *J. Exp. Soc. Psychol.* 72 53-56. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2017.04.008> [link].
- McGillicuddy-De L., Ann.V., Sigel, Irving.E. (2002). *Parenting Beliefs are Cognitions: The Dynamic Belief Systems Model*. In M.H. Bornstein (Ed). Handbook of Parenting. Vol 3. Mahway, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9781410612137> [link].
- Mosier, C. E., Rogoff, B. (2003). Privileged treatment of toddlers: Cultural aspects of individual choice and responsibility. *Developmental Psychology*. 39(6). <https://doi.org/10.1037/0012-1649.39.6.1047> [link].

- Mulyadi, S., Rahardjo, W., & Basuki, A. H. (2016). The role of parent-child relationship, self-esteem, academic self-efficacy to academic stress. *Procedia-social and behaveoral sciences*, 217, 603-608. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.02.063> [link].
- Luster, T., Okagaki, L.B. (2005). (2nd ed.) *Parenting: An Ecological Perspective*. New Jersey London. Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781410613394> [link].
- Okimoto, Tyler. G., Heilman Madeline. E. (2012). The “bad parent” assumption: how gender stereotypes affect reactions to working mothers. *J. Soc. Issues* 68 704–724. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2012.01772.x> [link].
- Parke, Ross.D., Buriel, Raymond. (1998). *Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives*. In W. Damon (Series Ed) & N. Eisenberg (Vol. Ed). *Handbook of Child Psychology: Vol 3. Social, Emotional, and Personality development* (5th ed. 463-552). New York: Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0308> [link].
- Paat, Y.F. (2013). Working with immigrant children and their families: an application of Bronfenbrenner’s ecological systems theory. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(8), 954-966. <https://doi.org/10.1080/10911359.2013.800007> [link].
- Rosenthal, M. K., & Roer-Strier, D. (2006). "What sort of an adult would you like your child to be?": Mothers' developmental goals in different cultural communities in Israel. *International Journal of Behavioral Development*, 30(6), 517– 528. <https://doi.org/10.1177/0165025406072897> [link].
- Rubin, Kennet. H., & Chung, Ock. Boon. (Eds.). (2013). *Parenting beliefs, behaviors, and parent-child relations: A cross-cultural perspective*. Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203942901> [link].
- Scott, David. A., Hill, J. (2001). Stability and change in parenting beliefs in first-time mothers from the pre- to postnatal period. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 19(2), 105–119. <https://doi.org/10.1080/02646830125252> [link].
- Umberson, D., Oydrivska, T., Reczek C. (2010). Parenthood, childlessness, and well-being: a life course perspective. *Marriage Fam.* 72, 612–629. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00721.x> [link].
- Valentine Kylie, Smyth Ciara, Newland Jamee. (2019). Good enough parenting: negotiating standards and stigma. *International Journal of drug policy*. 68. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2018.07.009> [link].
- Wiggins, Tamera. L., Sofronoff, Kate., & Sanders, Matthew. R. (2009). Pathways triple P-positive parenting program: effects on parent-child relationships and child behavior problems. *Family process*, 48(4), 517-530. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2009.01299.x> [link].
- Widding, Ulrika. (2015). Parenting ideals and (un-)troubled parent positions. *Pedagogy, Culture & Society*, 23(1), 45-64. <https://doi.org/10.1080/14681366.2014.919955> [link].

- Williams, S.E & Hardie, D. (2019). Introduction to Sanford Health Children's Health & Fitness (fit) Initiative: A Physical and Emotional Health Promotional Intervention. *American Journal of Health Education*, 50(3), 159-166. <https://doi.org/10.1080/19325037.2019.1590257> [link].
- Willett, Rebecah (2021). 'In our family, we don't watch those things': parents' discursive constructions of decision-making connected with family media practices, *Journal of Family Studies*. <https://doi.org/10.1080/13229400.2021.1923555> [link].
- Xiong, B., Eliason, Patricia A., Detzner, Daniel F & Michael J. Cleveland. (2005). Southeast Asian Immigrants' Perceptions of Good Adolescents and Good Parents, *The Journal of Psychology*, 139(2), 159-175. <https://doi.org/10.3200/JRLP.139.2.159-175>. [link].
- Yaman, A., Mesman, J., van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Linting, M. (2010). Parenting in an individualistic culture with a collectivistic cultural background: The case of Turkish immigrant families with toddlers in the Netherlands. *Journal of Child and Family Studies*, 19(5), 617-628. <https://doi.org/10.1007/s10826-009-9346y> [link].
- Zhao, M. & Fu, W. (2020). The resilience of parents who have children with autism spectrum disorder in China: a social culture perspective, *International Journal of Developmental Disabilities*, <https://doi.org/10.1080/20473869.2020.1747761> [link].

